

APERAS MONATE
Verda Voĉo de Doksy
REDAKTORO ANT. SLANINA
AMUZA GAZETO DE SOMERA ESPERANTO-LERNEJO

13.IV.1948

Bulteno de S.E.L. en Doksy

N-o 7

FORTECO DE NIA IDEO.

En izola loko naskiĝis Esperantisto, tio estas unuopulo aĉetinta E-lernolibron, kiu entuziasme ellernis la lingvon. En lia kapo sumas E-vortoj kaj frazoj, dum laboro, dum promenado, ĉiam kaj ĉie. Ne havante iun, kun kiu li povus kaj provus paroli, li parolas kun si mem. Li ne scias, ĉu bone aŭ malbone, ĉar neniuj lin korektas. La lingvo en lia kapo maturiĝas kaj subite venas momento, kiam nia Esperantisto malfermas kurson, ne pripensante, ĉu li estas bona pedagogo, ĉu li sciposedas gramatikon de sia gepatra lingvo. La ideo de la internacia lingvo estas tiel forta, ke ĉi ne permesas eĉ tion pripensi. Kaj "Esperantiĝita" homo – antaŭa malkuraĝulo fariĝas subite publika parolanto, preleganto, ne sentas timon aŭ embarason paroli publike. Kaj jen ni estas de la kerno. Multaj lernas naciajn lingvojn, sed neniuj propagandas ilin. Kial? Ĉar naciaj lingvoj estas nuraj iloj por esprimi ideojn sed Esperanto estos krom tio la **i d e o** mem, aŭ la ideo estas en ĝi almenaŭ kaŝita: Esperanto ne estus "Esperanto" sen sia **i n t e r n a i d e o**.

- . -

F.Pel.

Mia respondo.

/ Koncerne " Soneton " . . . de Piĉ /

"Soneton" de Piĉ vidinte,
funebro mi sentis egan . . .
Ĉu Piĉ vagas labirinte
aŭ li havas plumon neĝan?

Ĉu li pensis pri ondado
de kvieta Mácha-lago?
Ĉu lin kaptis mantremado
aŭ malvarma sarkofago ?

Ĉu sekiĝis via fonto,
"verda voĉa" redakcio,
ke vi pekas je Piĉ-konto ??
Jen ĉi mia emocio!

Ne koleru mian vorton,
ne premu vin afekcio!
Mi atendas de vi sorton . . .
Kaj jen – mia subvencio!

- . -

Dr. Aug.Pitlík

Několik kapitol o esperantu

VII.

Je samozřejmé, že esperanto z r. 1948 není zcela totožné s esperantem z let 1887-88. Přesto však každý dnešní esperantista může plně porozumět řeči Dra Esperanto, v níž napsal svou první a druhou knihu, aniž je mu nápadný rozdíl. Než jinak by tomu bylo v opačném případě, kdyby esperantisté z prvních let trvání esperanta četli text z doby nynější, neboť esperanto za svého 60 letého trvání prodělalo značný vývoj.

Dr. Zamenhof, jenž již v první své knize vzdává se autorských práv na jazyk a osobního vlivu na rozvoj jazyka a v druhé prohlašuje, že nechce být "tvůrcem" řeči, nýbrž jen její iniciátorem, nevypracoval svou řeč do všech podrobností, nýbrž položil k ní jen pevné základy svou mluvnicí o 16 pravidlech, slovníkem, obsahujícím 917 kořenů a prostými ukázkami schopnosti esperanta jako řeči spisovné, překladové a básnické. Vše ostatní jako skladbu, sloh a obohacení základního slovníku přenechal vývoji a spolupráci těch, kdož budou používat jeho řeči "Esperanto", řekl, "má ve svém vývoji dbátí týchž zákonů, jakými se řídí všechny živé řeči."

Toto Zamenhofovo rozhodnutí způsobilo, že esperanto – díky především své překladové i původní literatuře – poněkud stalo se jazykem živým, jímž možno dnes vyslovit všechny odstíny lidské mluvy, všechny myšlenky a city člověka. "Životnost" esperanta brzo však vyžádala si výjimky ze základního esp. pravidla "Piš jak slyšíš a čti jak je napsáno", jeho fonetika / hláskosloví / přijala pravidla fonetiky indoevropské. Různojazyčnost autorů esp. literatury způsobila, že do esperanta vnikají z národních jazyků idiotismy / národní, krajinné neb místní slohové zvláštnosti /, o jejichž životnosti a trvalosti v esperantu rozhoduje praxe. Někteří esp. spisovatelé, zejména básníci, zavádějí do esperanta neologismy / novotvary /, jež na konci díla nerozumějícímu čtenáři někdy též vysvětlují!

Než i jiné zjevy národních jazyků lze již pozorovati v esperantu. Jsou to: archaismy, synonyma, hononyma a paronyma.

Archaismy / arháismoj, slova zastaralá / jsou slova, jež v esp. živé mluvy jsou vytlačována neologismy na př. některé složeniny s předponou mal- jako stulta / místo malsprita /, rara / malforta /, trista / malĝoja / ap., slova, v nichž odumírá "h" jako arkaismo, arkitekto, tekniko, kaoso / ĥaoso / a j.

Synonyma / sinonimoj, samsignifaj vortoj, slova souznačná / jsou slova, jež mají buď též nebo velmi podobný význam na př. aŭtoro a verkinto, verkisto, prononci-elparoli, aromo-bonodoro, baloti-voĉdono, fuĝi-forkuri, ateisto-sendiulo, bati-frapi, uragano-ventego, trankvila-kvieto, akuzi-kulpigi a j.

Homonyma / homonimoj, plursignifaj vortoj, slova soujmená / jsou slova, jež vyjadřují více různých pojmů: akompani / bratra, zpěv / akordo / shoda a. v hudbě /, akto / jednání, spis. úkon /, radio / paprsek, rozhlas /, artikolo / článek, člen /, plumo / peří, pero /, liro / nástroj, peníz /, demonstracio / d.průvod, znázornění / a j.

Paronyma / paronimoj, similsónaj vortoj, slova podobného znění, ale různého významu: / kurso-kurzo, pesi-pezi, stalo-ŝtalo, vesto-veŝto, atendi-ateni, letero-lítero, provi-pruvi, serĉi-ŝerci, rakedo-raketo, agordo-akordo, teroro-teruro, defini-difini, stato-ŝtato, muso-muŝo, mosto-moŝto a p.

Idiotismy, synonyma, homonyma jsou známkou každé živé řeči. Jimi řeč se obohacuje. I esperanto ! "Idiotismus" praví Dr.Z. "může zůstat jako esperantismus, jestliže bude všeobecně přijat. Jazyk absolutně logický a bez idiotismů byl by jazykem mrtvým a příliš těžkopádným. Nové výrazy mají se zavádět do espa postupně a nenápadně. Naše řeč má sloužit nejen pro spisy a smlouvy ale i pro život. Proto často lepší je fráze, ne sice zcela logická ale krátká a živá, než dokonale logická ale únavně těžkopádná a příliš kabinetní. Pravý sloh esperantský je jednoduchý a logický; užitá slova nesmějí být proti zákonům jazyka neb proti logice a srozumitelnosti.

III. Letní škola esperanta
v Doksech u Máchova jezera
17. - 31. července 1948

III. Zpráva:

L.Š.E. v Doksech uspořádá ve dnech 17.-31.VII 1948 tyto kursy a společenské podniky:

- 1/ A/ Kurs základní / Cseh-methodou pro začátečníky /
B/ Kurs pokračovací
C/ Kurs konverzační
D/ Esperantský seminář pro znalé esperanta, činovníky a ty, kdož hodlají esperantu vyučovati. Účastníci kursů a semináře obdrží po písemné zkoušce vysvědčení o účasti a prospěchu. -- Vyučování ve všech odděleních od 8.30 do 12.30 h. Kursy C a D současně připraví ke zkoušce a/ ze znalosti esperanta, b/ ze schopnosti k jeho vyučování / před zkušební komisí Svazu esp. ČSR, jež zasedati bude v sobotu odp. 31.VII. v D o k s e c h. / Příslušné informace vyžádejte si u Svazu ! Zkušební texty zkoušek: za nižší Kčs 50,--, vyšší Kčs 200,-- připadají Svazu /
- 2/ Odpoledne: koupání v jezeře, plavecké a veslařské závody, společné besedy a zpěv, výlety do okolí / Bezděz, Staré Splavy /. Večer: zábavné podniky a tanec.-- Celodenní autokarový zájezd 25.VII.do Českého ráje.
- 3/ Školné za kurs neb seminář / 48 hod. / včetně ubytovného / ubytování v soukromí / a vstupného na zábavné a společenské podniky "Školy" činí Kčs 750,--. Pro nedostatek hotelových lůžek nemůže "Škola" zajistiti ubytování v hotelích.
- 4/ Počet účastníků je omezen. Přihlášky nejpozději do konce června t.r. a dotazy / přiložte laskavě známku na odpověď / přijímá jednatel "Školy" K. Šulc. Mladá Boleslav, 41-1; příslušnou částku poukažte platenkou psp na šek.účet čís.66421 Spořitelně Doksy s poznámkou "Letní škola Esperanta". Sledujte zprávy v časopise "Esperantista". Obrázkový prospekt vyjde v květnu, vyžádejte si jeho zaslání.

Komitét L.Š.E.
v Doksech u M.j.

- . -

NOVAĴOJ

"Verda stacio" elsendis en aprilo humoran programon. Estis prezentita unuakta komedio "Virinmalamiko", verkita de A. Slanina. Partoprenintoj de SELD-I-a vidis ĝin sur la scenejo ĉe "Jelen" en Doksy en la j. 1946.

AL LA NUNJARA SELD ALIĜIS JAM: s-ro J.Poláček el Třebíč kun sia edzino kaj unu plua samideanino - s-ino Eva Rašková, Klimkvice – 16 aliaj petis informon pri SELS

JARKUNVENO DE EAĈSR okazis la 16-an de aprilo en Praha. Estis diskutataj multaj gravaj demandoj de nia movado. Kun plezuro ni konstatas, ke la agado de SELD estis tie plurfoje agnoekata.

"Jan Amos Komenský, prorok a iniciátor umělé mezinárodní řeči" bylo thema rozhlasové esp.

přednášky Dr.A.Pitlíka 22.III. v pražském radiu. Mluví obyčejně každé čtvrté pondělí v měsíci na vlně 47 Om od 22.50-23 h.

MORTOTAGO DE MAJSTRO. Antaŭ 31 jaroj la 14.IV.1917 mortis en Varsovio Dro L.L.Zamenhof.

KONTRAŬ DOLORO HELPAS BONA HUMORO

Panjo, mi volas en ĝardenon por deŝiri ĉerizojn.- Kion vi volas? Estas ja vintro.- Ne gravas, mi surmetos la jakon.

=====

S-ano Patera el Plzeň mortis =

=====

Red. Prosí o prominutí opožděného vydání tohoto čísla.